

VIDHYAYANA

An International Multidisciplinary Research e-Journal

ISSN 2454-8596

www.vidhyayanaejournal.org

Sangita K. Patel

Research Scholar

Department of Education

VIDHYAYANA

Saurashtra University, Rajkot

વિસ્તાર અનુસાર વિધ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિનો અભ્યાસ

VIDHYAYANA

An International Multidisciplinary Research e-Journal

ISSN 2454-8596

www.vidhyayanaejournal.org

સારાંશ :

આ અભ્યાસમાં પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિનો અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે. શિક્ષણ અને જિજ્ઞાસાવૃત્તિ વચ્ચે પૂર્વેથી પરસ્પર સંબંધ રહ્યો જ છે. શૈક્ષણિક સિદ્ધિ એ વિદ્યાર્થીના પાઠ્યપુસ્તકમાંથી લેવામાં આવતી માહિતી છે, બાળકોમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનો કેટલો પ્રભાવ છે તે જાણવા માટે આ ચલને પસંદ કરવામાં આવ્યું છે. વિસ્તાર અનુસાર શૈક્ષણિક સિદ્ધિના નીચે પ્રમાણે તારણો જોવા મળ્યા હતા. (૧) ગ્રામ્ય વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓ અને શહેરી વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સમાન જોવા મળી હતી.

પ્રસ્તાવના :

બાળક અને શિક્ષણ વચ્ચે પૂર્વેથી સંબંધ રહ્યો છે. અભ્યાસમાં વિચારવું એ જ્ઞાનાત્મક પ્રક્રિયા છે. તે જ્ઞાનને એકઠું કરવાનો મુખ્ય આધાર છે. જુદા-જુદા વિચારને આધારે બાળકો જુદી-જુદી પદ્ધતિથી શીખે છે. કારણ કે તેમનાં આનુવંશિક કારણો, અનુભવો અને પરિવેશ તેમજ વ્યક્તિ અલગ-અલગ હોય છે.

અભ્યાસનો હેતુ :

- ૧) ગ્રામ્ય વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિનો અભ્યાસ કરવો.
- ૨) શહેરી વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિનો અભ્યાસ કરવો.

અભ્યાસની ઉત્કલ્પના :

પ્રાથમિક શાળાના ગ્રામ્ય વિસ્તારના અને શહેરી વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓના શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પરના સરાસરી પ્રાપ્તિઓ વચ્ચે કો સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અભ્યાસના ચલ :

પરતંત્ર ચલ	—	શૈક્ષણિક સિદ્ધિ
અંકુશિત ચલ	—	ગ્રામ્ય શહેરી

સંશોધનનું ક્ષેત્ર અને પ્રકાર :

પ્રસ્તુત સંશોધનનું ક્ષેત્ર શિક્ષણ મનોવિજ્ઞાન માપન મૂલ્યાંકન અને માર્ગદર્શન અને સલાહદર્શન હતું.

વ્યાપવિશ્વ :

દક્ષિણ ગુજરાતના ગુજરાતી માધ્યમની પ્રાથમિક શાળાના ગ્રામ્ય અને શહેરી વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓ જ

VIDHYAYANA

An International Multidisciplinary Research e-Journal

ISSN 2454-8596

www.vidhyayanaejournal.org

વ્યાપવિશ્વ બને છે.

નમૂના પસંદગી પદ્ધતિ :-

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં યાદચ્છિક નમૂના પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવામાં આવેલ હતો.

નમૂનો :

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં ગ્રામ્ય અને શહેરી વિસ્તારના ૪૧૧૭ વિદ્યાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

ઉપકરણ :

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિની માહિતી એકત્રીકરણ માટે વિદ્યાર્થીની કસોટીના કુલ ગુણમાંથી મેળવેલ ગુણને શૈક્ષણિક સિદ્ધિ તરીકે ઉપયોગમાં લીધેલ હતા.

સંશોધન પદ્ધતિ :

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં પ્રયોજકે સર્વેક્ષણ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરેલ હતો.

માહિતીનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન :

વિસ્તાર અનુસાર વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, પ્રમાણવિયલન અને ટી-મૂલ્ય.

ક્રમ	ચલ	સંખ્યા	સરાસરી	પ્રમાણ વિયલન	સહસંબંધ
૧	ગ્રામ્ય	૩૩૦૩	૫૨૧.૨૦	૧૯.૦૨૦	૦.૧૪૩*
૨	શહેરી	૮૧૪	૫૨૧.૧૦	૧૩.૪૩૪	

સારણી -૧ નું અવલોકન કરતાં ખ્યાલ આવે છે કે ગ્રામ્ય વિસ્તાર અને શહેરી વિસ્તારના પાત્રોની સંખ્યા અનુક્રમે ૩૩૦૩ અને ૮૧૪ છે. તેના શૈક્ષણિક સિદ્ધિ કસોટી પરના પ્રાપ્ત કરેલ પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી અનુક્રમે ૫૨૧.૨૦ તથા ૫૨૧.૧૦ છે અને પ્રમાણ વિયલન ૧૯.૦૨૦ અને ટી-મૂલ્ય ૦.૧૪૩ છે.

આથી શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧- “પ્રાથમિક શાળાના ગ્રામ્ય વિસ્તાર અને શહેરી વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓના શૈક્ષણિક સિદ્ધિ પરના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે કોઈ સાર્થક તફાવત નહીં હોય.” - ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી માટેનું ટી-મૂલ્ય ૦.૧૪૩ થયું છે જે સાર્થક નથી. જેથી શૂન્ય ઉત્પલ્પનાઓ સ્વીકાર થયો હતો.

ISSN 2454-8596

www.vidhyayanaejournal.org

VIDHYAYANA

An International Multidisciplinary Research e-Journal

આ પરથી ફલિત થાય છે કે પ્રાથમિક શાળાના ગ્રામ્ય વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓ અને શહેરી વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સમાન જોવા મળી હતી.

તારણ :

ગ્રામ્ય વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓ અને શહેરી વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સમાન જોવા મળી હતી.

સંદર્ભસૂચિ :

- મોલિયા, એમ.એસ.(૨૦૦૫) શૈક્ષણિક સિદ્ધિના ક્ષેત્રો રાજકોટ : અર્થ ગ્રાફિક્સ, પૃ.૮
- શાહ, ડી.બી. (૨૦૦૪) શૈક્ષણિક સંશોધન, અમદાવાદ.
- ઉચાટ, ડી.એ. (૨૦૦૪) માહિતી પર સંશોધન વ્યવહારો.

VIDHYAYANA